

Nikolas Ormaetxea «Orixe»

BARNE-MUINETAN

Fitxategi hau “liburu-e” bildumako alea da,
liburu elektronikoen irakurgailurako prestatua.

Liburu gehiago eskuratzeko:

<http://armiarma.com/liburu-e>

Iturria: *Barne-muinetan*, Nikolas Ormaetxea *Orix*.
Itzaropena, 1934

<http://klasikoak.armiarma.com>

Egileari buruzko informazioa:

<http://zubitegia.armiarma.com/?i=231>

OPARIZ

Nori dioket opa
nik «Barne-muinetan»?
-Iri, ik oroi baitidak
«Biotz-begietan».
Gaurero garbi dauzkak
begi-ninietan
Aita-Seme-Gogo Deun
laungoiko batetan.

LIBURU ONTAZ IRITZIA

Liburu oni itzaurrea ezartekotan, lesulagun Estefania'tar I.M.A. burura zitzaidan aurrenik -baita beste nere adiskide aundi bati ere, elkarren berri bageinork baino ezagunago baititu nere idazlan argitaratuak eta ezak. Argitara baino len, aldaki bat bialdu nion, eta erabateko iritzi au igorri zidan bere berez, emen ager nezakenekoan.

Besteren batez ari danean, egizale da, inolaz ere, eta itzak ongi neurtzen ditu; nitaz ari dala, ordea, olako goratzapen beroa, adiskide min izateak eragin diola dut susmo. Barkakizun diteke, beraz, esan luken geitxokeriz. Onela dio:

«*Barne-Muinetan*. Euskera atseginetan da: olerkari gisakoak ba ditu, ta alboko zenbait izkuntzek egun ager ditzaketen baino sendoagoak eta berengandikagoak. "Orixe" oberenen artean gendun sortu bezalatsu lirika gaiean. Zuzen idatzi zidan "Lauaxeta" k: "mingarri da onek (Orixek) lirika-sailean ez areago iardutea". Liburuxka onek argi darakus zuziatu etzala. Xaki berriko olerki lainkotiarrak ditu ok. Droste-Hulshoffs, Verlaine, Manzoni, Verdaguer, Gabriel y Galan

eta olakoen arau ontako olerki-sortak ez dute Ormae-
txearen onekin katoliku izatea beste ar-emanik. Buru-
argia ta bioz-beroa ezin obeki elkartzen ditu: antze-
idazketan ikasiaren tankera ta erri-gizon iatorrarena
berebat elkartzen ditu. Au du bereizgarririk ondozkoe-
na ta sarkorrena. Onek dio berezkiroko eitea ta kera
berria, bere-beregandiko ditunezkoa. Sineste-egiak,
Ebanjelio-egiak ditu; bere barne-muinetan erne ta auz-
nartuak ordea. Begikalduz baino buru-eraginez igur-
tzigoak edo ditu ausaz guziak; zenbait, nabaritxo ere
bai, zimel-giro antza dutelarik. Biotz-eragin sendoa
baitute ordea, aitzaki ortatik lekura daude. Kristaua-
ren zinezko biotz-eragina dute, ezeztarainoko umilta-
sun sendoz betea, seme bati deritzon uste onez ta
lasapidez betea; alakorik baita kristau sinesteduna
lainkoagan ta lesukristo Erosleagan bere sinestea
ondo tinkatzen dunean. Ontatik du biotzondo ain
nabaria, ez gaindizkoa, ez belaxka; gizaki benazkoare-
na baino. Orrek ematen die bertsu oeri, gaurko antze-
idaztietan nekez ageri dan bezelako sendotasun
bereizia. Alare, egilearen barne-giroari zor ote zaion
ere irizgarri da. "Barne-muinetan" go poesi-mamian
eta azken urte ootako Orixeren lirika osoan, ibai-geldi
antzeko zerbait oartu dut buru-biozketari nagokala.

Ezin-ukatuzko liriku-giroa galdu bage, geldi-giro aundikitar bat erauntsi dio; epiku-usaia, nik uste, besterik baino. Ondorioz ordea, poesi iatorra, benetan gogokoia, bere-beregandikoa, sakon, goitar, xume agertzen dana; barnegiro klasikua ta kristau-biotz goriazitu ta errainu darakustzina. Poesi iatorra, gain gaineakoa, oro dendu, gartxu, osasun, naiz kristau-arauz, naiz antze-arauz. Eta bere ariko guziei edo guzitsuei alde au kentzen die: ez-ikasientzat ere erritar, adierrez izatea. Bakarra dugu Orixe ikasizko ta erritikako antzea, ots, ikasiaren eta erriaren burutapena elkar-tze ontan. Esagun berriz beinola esana: "gaur-gaurko euskal-idazketa lurrak artzeko, artan errotzeko, ta bear dun ioera emateko -mendiko eguratsean bizi baita- ez genezaken amestu ere Orixe baino oberik"».

IAINKOAREN BEGIERA

I. IZAKI GUZIETAN

In ipso enim vivimus et movemur et sumus
(Act. XVII, 27, 28)

Aitzin-gibel, ezker-eskuin,
gain ta barne
neurtzen ari nauzun Begi,
zure dirdaiz, argi berriz
soil dakusat
uts, ez, ogen, naizela ni.

Zeru, lur, egurats, gizon,
nigana tut
epaile-sur, oro begi.
Ez luze, ez zabal, ez sakon,
baino or zaitut
guzi oien irozgarri.

Begi oiek begi ootan
zizta naute.
Negar ba lerit saminki!
Begikaldu samur batez
nor naizenik
adiraz dautazu garbi.

Au nauzu!... Zaitetz urriki
lainko antzo,
damu baitut biotzetik.
Elur zuri biur nazu;
oil itzazu
ogen beltzak enegandik.

Alde ditzadan begi ook
beltz ontatik
argitara, lainko garbi.
Ene begi ta gogoa
ta gorputza,
zuri so, gel bitez argi.

Urrun itzazu zureak;
begirozu
xahutu duzun aur oni.
Ez ater begiratzetik;
eman, aldiz,
indar ene begieri.
Begiz begi, gogoz gogo
gauden bi ook;
naukazu maitatzen beti.
Atsedan zak ontan, gogo;
isil, beha,
ta launagan ago tinki.

II. ALDAREAN

*...vobiscum sum usque
ad nosummationem saeculi.
(Matth. XXVIII, 20)*

Kristogan dugu lainko betea,
ostian Kristo betea dugu.
Zentzuek gai ez, betor sinismen
izkutu oiek argi ikusteko.
lainkoa ain Berez erantzi ba da,
zertan iantzi nik idurimena?
adimena nik zertan zorroztu?
Fedea lagun, bizi ikusten dut.
Biotzez bestez ez zadan ikus.
Begira daukat, begira nauka.
Gorpuz-begiez dakusdanean
ez nau lilura; ez du dirdairik;
doi-doi margorik. Gero... sar dute
Zuririk ere ez dezaket ikus;
an nago, ordea, fedez iantzirik.
lan dudanean, lainkoz bete naiz
Nagon ni Argan, bego neregan;

indar benaza so dagiodan.
Sutu, goritu bekit biotz au
«Esker Onari» esker emanaz.
Begira daukat. Naukan begira.

III. GUREGAN

*...membra vestra templum
sunt Spiritus Sancti.*

(Cor. 1. VI, 19)

Arnas sainduak gaitu
gu iauretxe bizi;
geurongan dugu, ta gu
geuregandi igesi.
Bestetara goaz ta
launa an naiz ikusi,
begira asmatzen ez ta
aietan gu naasi.

lainko-zantzu diranez
atsein didate eni;
argal naiz ta barreia
begi ta belarri.
Agur, inguruetan
zauten ikuskari!
Noan bidea gora,
gain dezadan mendi!

Arnas au Aitagana
dadukat intziri;
biotzez onen lagun
bear nuke beti.

Arnasak diraudano
Arnas barnago oni
lagun iodan soinu
agorrago oneki.

Oroitzapena dugu
gogoaren txingi;
berez piztu daroa
ta berez itzali.
Tai bage gogo nuke
pizturik iduki,
asper bage begira
dezon lainkoari.

Aize ta arnas, indarka
alperrik naiz ari,
orain lainkoaz oroi,
oraintxen ahantzi.

Berriz ta berriz gotor
indarka naiz aki,
ene ezpainak legor ta
soinuka belarri.

Burua gartsu ta astun
zoro-biurgarri,
logaleak ilauntzen
ene txinar gorri.
Noiz arteko burruka
iasan-bear naiz ni?
launa, bein ta betikoz
igor arnas neri.

Atsak beti muin dio
Trintingo gainari;
udaz ara naroa
igan goiz goizeti.
Otoiz-mendira laister
egaz alda nadi,
atsak iduki bizat
txinar au su beti.

Ats eman, laun, ezperen
ilauna dut gaindi,
aize-errota bezala
narabiltzu beti.
Ez nadin gain ontatik
zoko ortara ietsi;
nagon galdor goi ontan
egun eta iguzki.

Arnas soil au entzunaz,
Zure Arnasari
lagun egin zaiodan
alde bage emendi,
betibateko ots ontaz,
eltzagor iduri,
Zure musika mintxo
barrenagoko orri.

**BENEDICITE LUX
ET... DOMINO**

*Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.
(Ps. IV, v. 7)*

I. EZAGU-ARGI

Ezarri duzu neregan, launa,
Zure aurpegi-argia.

Gizona sortzen zenuelarik
lurrezko giza-irudia,
bekoki artan musu emanaz
piztu zenion begia.

Argi bizigo bekoki-barnen
ba dut, Zeurek isuria:

Adimen. Egin duzun gizona
aundi da adimenarekin,
Zerroren argi laungoikozko orren
zantzua baitu berekin.

Orren bidez du ainbat gaietan
aurrera gizonak egin;
aurrerapenik aundiena, aldiz,
Zu ezagutzearekin.

Zerala, soilik, daki ordea,
nor ta nola zeranik ez.
Aurra seaskan lo daukala amak
musu aundi bat eman ez
esna ba leza, ta bera gorde,
labur litzake negarrez.
Ala nik ere, Zu ikusmin dizut
nor zeran ezin iakinez.

Doi zera ikuskai argi onekin;
zer bestez ikusko zaitut?
Bizi naizeno Zu sumatzeko
argi bizigoa non dut?
Begiz, irudiz, adiz, zearo
Aita au ezin dut ezagut;
naiez ezago, itsua baita
naia. Mutil bila ari zaut.

Zugana bidez. Begiek an-on
bide baztarren urrena;
irudi-oroiak areago;
adimen dut zuzenena.
Ez, ordea, aski. Nai bezain ezin
Zuregan egon naimena.
Ba zeran esan dioteneko
berotu zaio barrena.

Itzai bat bidez doa, gurdia
idiei lotuz. Aurretik
itzulinguruz, iges, baztarka
txakurra isatsa iasorik.
Itzala ere iosta-lagun du,
-oroi ta irudi ala nik-.
Auek adin bat okertu bage
itzai, adimena atzetik.

Baino onek ere atzera, aurrera,
biz, geigoz, dabil bidea,
eztena «aida»ka erakutsiaz.
Onetan, geldigunea.
Ezin goituzko aldapa dauka,
itzaiak ein du beurea.
Bide ezin-eldu oiek artzeko
launak sortuko bestea.

Gurdiak negar besterik ez du.
Ontan... sinestargi dator.
Goi-bide oien berri duenik
ez bila au besterik inor.
lainkoagana zuzen garamaz,
itsu da, bainan entzukur;
bidea bat da, ez loi, ez zulo,
oiartzundun arri gogor.

II. SINEST-ARGI

lainkoak bigarren musu
Bataioan eman dizu,
-Arnas Saindua Mendekostetan
Kristoren bidez bialdu-;
musu laztanak, sinestargiak,
Argana zuzenik zaitu;
susmo biaz, ez begi-ikusiz
mundu ontan dakuskezu.

Bekoki, biotz, gurutzez
apaiz iaunak igurtziez;
«ar zazu fede, launaren etxe
garbi zaitea» esanez,
fedea sartu zizun, baitipat
belarriak idikiez.

Askotan, orde, zentzu ta adimen
dabiltza bide okerrez.

Txakurra lasai; naimenarentzat
Itzai adimena gai ez.

Onenbestekin Naimen asi da
launaren bila negarrez:

-«Itsurik iaio ta gorrik,
ukia soil dut zentzurik.
Etxean tut bi senide,
biek ene sabelkide.
Izena batak Adimen,
au dut anairik zintzoen;
beste anaia etxa-iges,
Oroimen deritza izenez.

Bidea nai dit agertu
Adimenek, baina... aspertu.
Besorik, gorputzik ez du
ta ari nik ezin iarraitu.
Nasirik nabil arat-onata,
bide zuzenik ezin ar.
Bi begi ditut... ba dira gauza
beintzat egiteko nigar.

Adimenek esan zidan
ikusirik ni ein artan:
«ezak biotz, galai gazte,
or duk iretzat emazte!
Andere ederra, itsu-antzeko;

ontan ederki zatozte.
Begiak ditik loturik
liluratzeko bildurrik;
ark derabiltzan bide-inguruak
ain baitira zoragarri!»

Bi itsuk zer egin ordea?
Ez ote ioko leizea?

Andere onek erne belarri,
guraso du Entzumena;
onen ondotik iarraikitzekeo
bizia dut ukimena.

Sinismenek, au baitu izen,
egiten du bide zuzen,
arbide erdian bere oin-otsak
diotelarik laguntzen.
Oni natzaio lotuko;
arbide au dugu Kristo.

Ortatik oin bat baztar orduko
sumatzen du ots motela,
-arbide orren ertzetan daude

bi amildegi bereela-.
Oinpea biguin sumatzeneko
zirrara du gorputzean,
leize-abo orren iluntasuna
urbil dagoen ustean.

Bide orretan gal-beldurrik ez,
arri bizia du lagun.
Bi ook eskutik bide estu ori
lasai igaro dezagun.

Agur, Adimen, senide zintzo;
eztai dut andre onekin.
Esku ook elkar eraztunduaz
ongi goaz elkarrekin.

Andre Sinismen, zure nauzu ta
lotu ditzagun esku ook
bi burni-mutur elkar urtuak
diran baino estuago.
Senide baino geiago zaitut,
ez aal zakik aspertuko.

Zuk nadukazu beti oleska
laungoikoaren atetan;
Beretzat egin nindun ezker
nola ni utzi ilunbetan?»-

III. ZERU-ARGI

Tunc autem facie ad faciem.

(I. Cor. XIII-12)

Irugarren musua
iltzen naizeneko
ARGI, tai bage, begi
ona galtzeneko.
Eskuek argi-adar
dator Iesukristo
ta Aren dirdaiak, denik
beltzena aizatuko.

(Garbi-bearrik bage
ager al natzaizu
lurrean egaririk
oinaze-lorren su!)
Musu orren argiak
biur naza ispilu,
gandu-zantzurik bage
zakidan agertu.

Argi orren indarrez
gaituko da Adimen,
berez ezin bai luke
laungoikorik eden.

Aurpegiz ikusko du
denez, ez dena den.
Laino, gandu ta susmo
aldegin dute emen.

Agur, fede, lurrean
nuen itsu-mutil;
zuri esker leizean
ez nun egin amil.
Itzak beude, launagan
naimena zadan bil,
Au baita Argi betiko:
Ontan nadin murgil.

Atea iotzen ez dugu lanik,
dena den dago zabala;
etxe ontako iende noblea
launak bedeika dezala.

**BENEDICITE...
ET TENEBRAE DOMINO**

I. ILUNDEGI

-Eder nazazu, seme.

-Ilunak argia?

-Zerk obeki? -Ba nator
berriz uts garbia.

Ilun, utsarte, zulo,
ezer ez guzia.

Au nauzu. Zerbait, orde,
Zurez, laun aundia.

Nere etxe-barne onek
izena Ilundegi;

onen orma-iantzia
ez lur ta ez arri.

Ormatzat aize du, utsa,
utsezko sare-esi.

Argatik sar diteke
iare zure argi.

Azala arri edo lur
balu, leio bage,
egun-argiak ezin
argitu lezake.

Argiak ere nai du
non koka, bitarte;
utsartea du muga,
ni utsa azkengabe.

Uts onen barrenean
Zuk emana daukat
-erdi-muina bear ta-
arnas bat, gogo bat.
Uts azkengabe bainaiz,
argatik zaduzkat
argi azkengabe au
bitarte, etxekotzat.

launa, aundia zera; ni
utsa bezain txiki;
bi ook batean gera
inon denik aundi.
Eder ezak lainkoa,
uts, argi, uts-argi!

Arnas Deunak oiu au
nigan beza beti.

II. UTSAREN ANTZA

-Nor naiz? -Utsa naiz. Ez; uts naizela garbi dakidalazkoa.

Emai au ere launak emana:
leenago bezain uts noa.

Au nauzu; utsa naiz. Ez da aspergarri nire betiko leloa.

Utsak ez baitu gairik, antz-bakar
geldi-bearra du beti;
alaare ez inork utsak adin bat
antz bere baitan iduki.
Igeskorrago ta antzgarriago.
Zer utsa bezain igesi?

Ez du arriak ur isurkaiak
ainbat antz beregan artzen;
itsas-uginak so dagonari
beti berririk agertzen,
leer diran oroz adats berri bat
aparrean dute eratzen.

Aizea arego: zeru eta lur,
mendi, zelai, leize-zulo,
orri ta belar, itzal, oiartzun,
apar, odei eta laino...
bere baitan du, naiz irazean,
antz berririk dun gauz oro.

Utsa areago: artzen du antzik
ez dun lainkoaren antza...
Uts geldi nadin, geldi nadi ilun
launari eman ez aintza,
diranak oro baino geiago
artuz guzien kerantza.

Mendi ta zelai, itsaso, zeru,
beste sortu litekenik,
ezin ar ezerk uts ilun onek
ar dezaken iduririk.
Aien oiartzun guziak baino
mintzo ozenagoa dut nik.

Ez nik; barnean du Arnas Deuna;
antz oro onek du batean;
eguratsa aitzen dan eran ez da

agortzen mendeen mendean.
Au daukat oiuz atertu bage
ilun onen etxapean.

Arnas betiko, eragidazu
launa azkengabe goresten.
Uts azkengabe, goretsi ezak
lainko orren Arnasaz baten
antza guziak bere baititu
era azkengabetan. Arren!

III. IAINKO BIUR NADIN

Aundi da nik ni uts eriztea?
Emen dago Iesukristo:
deuseztatu zan morroi-iantzian,
orain, aldiz, deusezago.
Ogi-idurian nire ianari,
iduririk ere ez gero.
Nire barnean itzaltzen ote
antz oiek doazeneko?

Ez; il-obian etzen itzali,
ez ere nire barnean,
obia ustuta garai ieiki zan
iarriz Aitaren aldean.
Nigan ari da (soin ustelkor au
obi-aintzu ustu artean)
azi ta bizi, osorik Iainko
biurtzen naun bitartean.

Au azi-aala ni itzaliko naiz.
Uts au orde, zerbait aal da?
Pekatu. Beste zerbait aal nintza
utsera biur-bearra!
Oroi litez uts biur naizela
Zugatik, zerbait izana.
Utsa naiz, baina leen uts izanik,
ezin nator utsagora.

lainkoa aragiz mugatua ager;
ardo-ogi antzaz arego.
Utsa naizen au uts geldi nadin;
au bainaiz, uts, ilun, zulo.
Ez da aski, launa; zugatik, albait,
nadin utsaren urrengo.
Ez orde; biur nadin ni lainko
utsetik guzi izateko.

Izate guzi Beregan duna
nigatik ezer ezera;
izaterik ez nuen ilun au
Argatik guzi izatera.
Azkengabe dan laun arengana
ezer-eza alboratzea

gutxi bailitzan, uts au laungoiko
dakar oso biurtzera.

Eder ezak, uts, lainkoz iantzirik,
lainkoz erantzi-iduria;
odei beltzetik tximista antzera
ilunbetik aiz argia
launaren esku guzialdunak
ez azala nai itzalia.
Zuk, Arnas Guren, eder nerekin
ain xurtu dan laun aundia!

**BENEDICAMUNS
PATREM...**

I

Zurekin naiz ikara,
argi denen Aita,
argi ezin-iasan bat
etxe duzun launa.
Eguzkia baituzu
soineko bezala,
nola aurrera naiteke
itsu, Zuregana?

Kristok esan du: «Aitaz
niork deus ez daki».
Kristo giza-argi da ta
laister aal guk arki.
Onek aitor eman du:
«nai dunak ikusi,
Aita begietan du;
Arekin bat naiz ni».

Piliperen antzeko
guziook esagun:

«Ain luze Zurekin ta
etzaitut ezagun?»

Aurpegiz bestez, ikus
nork nior dazagun;
Aita-aurpegia aski da
ikusi dezagun.

Seme Bakarra an dago
Aitaren altzoan;
Arek egia digu
ialkitzen agoan.
Altzoan ba daduka
ta Aura guk alboan,
ez aal dugu suma Aita
altzo orren beroan?

Otoitzak oro Zure
aulkira, Aita Goren,
Semearen bitartez
ditugu zuzentzen.
Zor zaion begirunez
Ari Zuk entzuten,
au entzunda nork ez du
biotza zabaltzen?

Zerorren Itza duzu;
beti-itz orretatik
munduari zatzaio
mintza gizondurik.
Ilunbetan naiz itsu,
guraso-mintzorik
ezagun bage ez dago
belarri duenik.

Ezagutzen zaitugu,
Aita, mintzo orretan.
Isil, itz eder orren
entzule gaitean.
Gores zaitzagun. Ezin
esan gerontzean
Aitaz niork ezer ez
dakila lurrean.

II. ET FILIUM...

Aitaren eder-dirdai,
ontasun-errainu,
gizonen argi eta
gauz denen eredu,
Bide, Egi ta Bizitza,
Artzai eta Maisu,
noiz buka neza Zutaz
luza bear ba nu?

Aitaren Itz bakarra
isilik esana:
isilik entzutea
dut dagokidana.
Or dugu «Berri Ona»
Zeronek emana;
ba du nornaik orretan
auznartzeko iana.

Ez duzu deus idatzi,
Bein bai... ondarrean.
Barratu zan; berriro

nork bil lezakean!
«Entzun oni» zerutik
argi-odeiean
mintzo ziran Semeaz
Taborko gainean.

Abo onetsi ortatik
ialki zenun aura
ikasleek aldatu
zuten liburura...
Iturri ortara maiz
zoazte edan-gura
Samari-Andreari
esandako ura.

Indar, entzunak orde;
Elizara zintzo:
kantuan, itzaldian
bizigo da mintzo.
Sermoi-aulki gainean
biurturik uso,
Arnas Gurena an dugu
itzak gantzutzeko.

Itz-argailu bezala
-bein zuk bialdurik-
mintzo aura berritzen
dula nioke nik.

Ez da berbera, baina
bai antz-antzekorik;
etzait au entzuteko
galtzen egarririk.

Buru-has ta beregan
ari da apaiz iauna
utsegin bage esaten
buruz «Berri Ona».
An inon baino obeki,
esanak du muina,
uso-egal dardaraz
zirrara diguna.

Ikasi, ez-ikasi,
oro gara berdin.
Berri ori ikasteko
xume bear egin.
Oinetan nadukazu
itz danak ikasmin:

isil entzun ditzadan
Martaren aizpaakin.

III. CUM SANCTO SPIRITU

Aita-Semeen maitasun,
arnas, argi ta su,
poz ta argien emaile,
graziaren musu,
izkuntzen irakasle,
uso kurrumazu,
etxakide gozo ta
gogoaren gantzu.

Pozik aundiena dut
iauretxe nauzula,
ta Aitari niregatik
otoi diozula.

Maiz, orde, etxetik alde
dut oroimen aula,
etxera dan aldiro
lotsaz gorri naula.

Aldegina dan gisan
itz gaizki norbaitez,
ta aurrez dakusgunean

gorri baikera alkez;
ala askotan Zurekin;
bainan bekozko ordez
betargi didazu, ta
betetzen naiz pozez.

Begi-belarrik leio,
irudimena ate,
iauretxe onek ditu
irtenguak sare.
Esi itsu baten bidez
ditzazula gorde,
argirik bage ez dedin
Zu zauden aldare.

Txakurra lasai dabil,
gurdia negarti;
lotu ezazu bat au,
beste ori igurtzi.
Pake-gantzua betor,
betor maite-ukaldi;
ateak itxiz nai dut
Zugaz mintza beti.

Mintzoak naasten ba nau,
isilik nagoan
uso zuri-urruma
dudala gogoan.
Arnas agor au adiz,
sar ni barnagoan
Zure deadar oien
musikaren ioan.

LURREKO IRUTASUNARI

I. IESU

...erat subditus illis.

Esanera zeukaten!
Zutaz beste murtik
etzuten or idatzi
lau Ebanjelarik.
Ainbat urtez ez ote
zenun egin itzik
gure biotzak isil
auznar zezakenik?

An zeunden, gurasoak
begiz begi ikusten,
baitipat, een biotzak
itz barnez gantzutzen
Nazareth loratsuan
lore zinan lerdan;
etxe ertsi ua atxonez
Zuk zenun betetzen.

Ez bide zan itz-mitzik
Nazareth-etxean;
Aita-amek bizi ziran
isil-bakarrean,
ITZA gizon egina
begien aurrean;
beste ele oro gainez
ziran ezpainean.

«Besteren esanera».
Itz ok irakurriz,
-entzun aal nitza lainkoz,
ez soil ikus begiz-
sarkorrago zaizkidan,
mintzo biur bediz,
auznar ditzadan luze
barnen duten egiz.

Ozen esaten ditut
neunek entzuteko;
nire mintzo au, aldiz,
ez izan ordeko.
-Oek ere ez aal lute
maiz urardotuko!-

Mintza Zerau garbiro
eni irakasteko!

Idatzitik mintzora
zenbat osin dagoz!
(Zer daki begik soinuz?
zer belarrik margoz?)
Oietatik gogora
sakonagoa askoz,
maizegi gabiltzazu
an emen oztopoz.

Buruti itza mihira
zubi izkutu batez
dator; agotik ara
iazten eguratsez,
belarri-ateetan
erazten da tankez,
noizbait gogora dala
mila biurgunez.

Irudi bat buruan;
bera mingainean?
bera sartzen ote da

besteren barnean?
gezurretan, naiz egi-
-bila aaleginean,
zenbat aldiz oi digu
utsegin bidean!

Zure mintzo ori bakar
Egi zinezkoa;
ez da gauzen irudi;
or zatoz osoa,
Itz, lainko; orrek iotzen du
zuzenik gogoa,
Mintza zakit Zeronez,
entzutera noa.

Baina mintza-bearrik
ez duzun ezkerro,
-Itz ori biotzean
omen zaigu txerto-
ori niregan mardul
bizitzea naiko,
isilik dizadazun
itzegin gozoro.

Esaneko zitzaien.

Itz izkutuko ori,

Itz, ager ezadazu

ez dezadan aantzi.

Zuk Zeuk irakas, bestez

ezin dut ikasi.

Noiz iartzeko ote nauzu

denen azpian ni!

II. MARIA

...conservabat omnia verba... in corde suo.

lainkoaren Ama ta
launaren mirabe
-etxe doatsu ontan
nagusi nor ote?-,
launagandiko grazi
guzien urbide,
niretzat orde, minen
Ama, batez ere!

Ez zadan minik aipa
zureen aldean;
Simeonek esana
gordez biotzean,
ezpata sar zitzaizun
animan barnean;
ez ta atera, Semea
berpiztu artean.

Beste esan bat zenuen
biotzean gorde:
«Zer bila ninduzuten?
Ez aal dakizute
Aitarenean bear
dutala?». Zuk orde
orduan ez ulertu
Semearen galde.

Barnean irauliaz
itza atxiki zenuen;
Itz onek adimena
argitu baitzizun.
Andik ara Aitarekin
zegola gau t'egun,
ez esparik, Semea
zerekin baitzendun.

Gogoz gogo zeundeten
ezpainak isilik,
elkar-iardunka; alaxe
bizi nai nuke nik.
Minek begi-aurrean...
nork ez du nai minik

lesuren esku goxok
igurtzitzen dunik?

Minak aaztuaz, egin
ote diet uko?

Betor min, betor gantzu,

Ama minetako.

Maitagarririk ba da,

Jesus Gurutzeko;

Gurutzean Arekin

isil ni iltzatuko.

III. IOSE

vir iustus

lose, doi doi digute
esan zure izena;
orrekin aski duzu
«zintzo» birrizena.
Agintari izan bear
lesu-Mariena:
iruretan zuk duzu
agindu latzena.

On guzizko da, mihiz
oztopabagea,
oztoporik alper da
zuri bilatzea.
Mintzatu zinan, naski,
ez gainez ordea:
zerbait da zure itzik ez
niork aipatzea.

Zeure buruarekin
zuuk itzegin zenun
Mari sala nai ez ta
iges-naieko ordun.
Aingeruuk ametsetan
adirazi zizun
izkutua; arego orain
Itzak isil iardun.

Isil-etxe onetan
ikas zak isiltzen
mingainez beintzat; gogoz
ez aal aiz atertzen.
Mingain! gorputz ta anima
oso dituk galtzen!
i eziz gero, ordea,
oso tuk ezitzen.

Agokotik zaldia,
lemetik ontzia,
nagusiak naieran
darabil guzia.
Baso bat kiskailtzeko
aski da txingia;

Iakob deunak dionez
ala da mihia.

«Gizonik ez mingaina
eziko duenik;
on guzizkoa da, artan
ez ba du utseginik».
Burruka latza ari dut
beingoiz ezi nairik;
eman zuk indar, lose, ez
dezan oztoporik.

Larrean pake dabil
artalde otzana;
ardi sarkoiak urra
du esi bakana.
Marrakotsa da; atzetik
doa artalde dana,
barnean bila nairik
larrean ez zana.

Amildegitik inoiz
iauztean gaiztoa,
aren urrena denek

iauz eta aus lepoa.
Mihitik ala galtzen
gorpuz ta gogoa;
isil ta bakartzean,
baretzen osoa.

Isil nadin; nagoan
nerekin paketan,
Beti-Itz isil orrekin
iardun gozoetan.
Ez zadan itz garratzik
mingain ta lumetan,
laun au ezti daukadan
nik barne-muinetan.

IAINKOAGAN BAT

I. NERE BURUA

Bil nadin barnera, mintzo bat entzuki,
argi bat izetuz, bihotza landuki,
Leze-barne huntan zer dut ikusgarri?

Bost aldiz nerera mintzo ozenak oi du!
ni berriz etxetik hurrun nabilazu!
Ate-ioka norbait. Erantzuna... «Bego».

Iparra geldi da, legun dator ego,
hegatsetan dakar maitetasun bero.
Haren mintzoari muzinik nork egin?
Bide zoroak utz, etxera sar nadin.

Etxera sar eta zokho denak ilhun,
begi-lauso hau noiz enegandik hurrun?
Egun zoroaren aztarnak itzali,
Deitzaile maitea, Zu zaitut iguzki.

Ba dakuts enegan izkutu hondarra:
barnean bizi dut Irutan Bakarra.
Berak bizi nau ni, Beronek naragi;
barne-muin hunetan Berau bekit argi.

Nigan hari duzu, Aitak sor Semea,
ta alkar maitatuki Bioongandik duzu
Has Gurena. Iesus. Nire lo betea!

Ernal-iturria nigan daukadala
lainkoaz hain antzu Nondik naiz ibili?...
Aunitz esker! Iaunak egin baitit argi.

Ez zadan argi hau nik itzal, ez ere
edozein mintzori ta argiri iaramon:
emen daukat oro; etxe-barneen nagon.

II. ANAI SABELKIDE MARTINI

(Otoitza)

Urra zinun gorputz azal-ustelkorra,
iausi zen zure etxe aragiz egina
iru urte baino leen. Arima zerura
igan zen, leizetik argi betikora.

Labur egon zedin ilhunpe beltz huntan.
Oraino zu baitan adi-argirik ez,
grazi-argia bai sort-egun berean.

Aingeru gazteñoak erauzi zinduan
launaren aginduz eltzaur-adarretik
Han geldi ginduzun gu biok gordinik
eltzaur-oskol barnen ondu-bitartean.

Beste begiz ikus, beste gogoz maite
duzu lainko on hori. Irutan bat dena,
(Aitagandik Seme, Biengandik Hatsa)
aitzinean duzu, Bera den iduri.

Guk emen bai, zuk ez behar oroipenik;
euzki horrek ez du bein laino-tarterik,
Ikustez, maitatzez, aterraldi bage,
zer zorion duzu sabel-anai maite!

Ba dugu lurrean argi horren izpi,
bainan gorputz hunek askotan itzali.
Igzki-tarteka zerbait ba dakusgu,
baino oroit-ezaren lainoak galtzen gu.

Ez egon behar ni aterrik bage erne,
lainko onaz beterik esnai ta lo ere!

Igorrazu, anai, oinhaze ernegarri,
lainko-min sakona, barne-gogo bizi.
Enegan ez bedi gaurdanik otz, ez gau,
argi bero orretan ur nadin guzi hau.

Oroipen gaiso hau bego bere baitan
an on ibiltzeke, tinki lainkoagan.

Amak sabelean gu suma bezala
suma zagun launa. Ilen garenean,
ark baino barnago altzoan gaitzala.

III. ARREBA SABELKIDE DENUXIRI

(Chilera)

Hurrun aiz, hurrun dun gure Martin; emen
aitaren ondoan nauzute, ta an goien
amarekin hura.

lainkoak barreia
gindunan bere esku legun begidunez:
halere esku huntan geuden zorionez,
ezin aaldeginki. Bai esku zabala,
sabel berokia, begi maitakorra.

Begi-nini gaitin; elkarrago geuden
sabelean baino. Nere buru barnen
zaute zuek ere bihotz-arimetan:
hiurok bat gaitun oroipen bizitan;
batago lainkoan. Hunek gu sor, bizi,
Hunek emai onez Bera sumarazi.

Sabel batetik ilki, sabel batera io,
(lainko onen altzora): emen argi, bero;
emen zegon zori lurrean gaudeño.

Gauzkion zantzuan, aterrik bage erne,
gauden adi beti, dugun beti maite
anai harek antzo. Dakusagun elkar
launari begira, bihotza su ta gar.

Ez geuden hurruti, hortik ainbat bide
emendik zerura, launaren altzora.
Sar adi barneoon, ago lainkoari;
emen ikusko naun; behon anaiari.

Gu bien gorputzak ama lurrak irets
ditzanean, orduun, laun hunen altzoan
arimook bil bitez betiko beroan.